

Titulació	Tipus	Curs
Antropologia Social i Cultural	OB	3

Professor/a de contacte

Nom : Beatriz Ballestin Gonzalez

Correu electrònic : beatriz.ballestin@uab.cat

Equip docent

Daniel Ahmed Fernandez Garcia

Virginia Fons Renaudon

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

D'acord amb el nou Pla d'Estudis del 2023, cal haver cursat prèviament (sense requisit d'haver superat): Treball de Camp Etnogràfic II les següents assignatures de la seqüència de recerca amb l'ordre establert: Treball de Camp Etnogràfic I (segon curs, primer semestre); Epistemologia i Mètodes de Recerca en Antropologia Social i Cultural (segon curs, segon semestre); i Tècniques de Recerca en Antropologia Social i Cultural (tercer curs, primer semestre).

Objectius

L'assignatura Treball de Camp Etnogràfic II és la quarta d'un itinerari de quatre que es desenvolupa al llarg de dos anys d'estudis: segon i tercer curs de Grau. Aquest itinerari finalitza amb el Treball de Fi de Grau (TFG), a quart curs.

Els objectius de l'assignatura són:

-Assolir i completar, mitjançant la continuació d'un treball de camp de caràcter prospectiu iniciat a Camp I, un coneixement directe dels avantatges, les potencialitats, les limitacions i els riscos que suposa el treball de camp clàssic en l'etnografia.

-Aprendre pràcticament a dissenyar els instruments de recollida d'informació i la utilització de les diverses tècniques que cal aplicar i que constitueixen el treball de camp, amb una especial focalització en les entrevistes qualitatives de diferents modalitats (en profunditat i semipautades) pel seu cabdal rol en el treball de camp etnogràfic, conjuntament amb l'observació participant.

-Recollir mitjançant aquestes tècniques la informació necessària per respondre els interrogants i objectius plantejats a l'assignatura de Tècniques de Recerca, així com la posada a prova de la hipòtesi desenvolupada

metodològicament i tècnicament al llarg de la seqüència. Aquesta informació serà analitzada en el Treball de Fi de Grau.

Resultats d'aprenentatge

- CM15 (Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte vers els drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics, aplicant, a més, el codi deontològic de l'àmbit del coneixement antropològic en la realització del treball de camp d'antropologia.) Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte vers els drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics, aplicant, a més, el codi deontològic de l'àmbit del coneixement antropològic en la realització del treball de camp d'antropologia.
- CM16 (Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i dels principis, valors i procediments que regeixen la disciplina per evitar les projeccions etnocèntriques, sexistes o discriminatòries en la realització del treball de camp d'antropologia.) Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i dels principis, valors i procediments que regeixen la disciplina per evitar les projeccions etnocèntriques, sexistes o discriminatòries en la realització del treball de camp d'antropologia.
- CM17 (Dur a terme recerques etnogràfiques, seleccionant i fent servir les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.) Dur a terme recerques etnogràfiques, seleccionant i fent servir les tècniques adequades per a cada disseny de recerca.
- CM18 (Produir de forma autònoma una recerca antropològica fent servir els procediments, tècniques i recursos instrumentals adequats.) Produir de forma autònoma una recerca antropològica fent servir els procediments, tècniques i recursos instrumentals adequats.
- KM19 (Reconèixer els procediments metodològics i tècnics i els recursos instrumentals més rellevants per a la realització del treball de camp etnogràfic i la recerca empírica en contextos diversos.) Reconèixer els procediments metodològics i tècnics i els recursos instrumentals més rellevants per a la realització del treball de camp etnogràfic i la recerca empírica en contextos diversos.
- SM26 (Fer servir eines i tecnologies específiques en la realització de recerques antropològiques i multidisciplinàries, adaptades a la realitat de cada col·lectiu.) Fer servir eines i tecnologies específiques en la realització de recerques antropològiques i multidisciplinàries, adaptades a la realitat de cada col·lectiu.

Continguts

Els objectius del curs s'aniran assolint paulatinament amb l'elaboració successiva dels instruments (guions) i la recollida de dades a partir de l'aplicació de cada tècnica emprada, seguint el disseny tècnic de la recerca. L'assignatura finalitzarà amb una anàlisi preliminar i descriptiva de tota la informació recollida i triangulada, material que serà la base de partida per al TFG del Grau, on s'aprofundirà en la interpretació de les dades.

Es treballaran els següents aspectes:

-Entrevistes qualitatives amb diferent grau d'estructuració i de profunditat: elaboració dels instruments de recollida de dades a partir de l'operacionalització realitzada i revisió crítica dels mateixos; realització de les entrevistes, transcripció de com a mínim dues i anàlisi preliminar.

-Observació participant focalitzada de suport: realització d'algunes sessions d'observació dirigides a la triangulació de la informació procedent de les entrevistes. Per tant, tindrà un rol secundari i contextualitzador.

-Aplicació, si s'escau, d'altres tècniques com els grups focals.

-Articulació de les tècniques i valoració conjunta de la informació obtinguda. Primera sistematització de la informació recollida.

-Elaboració d'un informe amb anàlisi i reflexió de les dades, seguint el guió pautat.

L'assignatura serà impartida de manera bilingüe en català i en castellà.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treball de camp: registre, sistematització i anàlisi continu de la informació i redacció de l'informe etnogràfic-treball final	66	2,64	CM15, CM16, CM17, CM18, KM19, SM26
Sessions individuals supervisades	34	1,36	CM15, CM16, CM17, CM18, KM19

La metodologia docent és eminentment pràctica i es basa en l'aprenentatge experiencial mitjançant el desenvolupament d'un treball de camp etnogràfic individual. L'assignatura s'organitza al voltant de tutories periòdiques, individuals o en grup reduït, orientades al seguiment continuat del procés de recerca. Les sessions combinen orientacions metodològiques, revisió dels instruments de recollida de dades, discussió dels resultats obtinguts i resolució de les dificultats sorgides durant el treball de camp. L'alumnat aplica progressivament diverses tècniques qualitatives, principalment entrevistes en profunditat, entrevistes semiestructurades i observació participant focalitzada, avançant des del disseny dels instruments fins a la recollida, la transcripció, la codificació, la triangulació i la primera anàlisi de les dades. El procés es fonamenta en el treball autònom supervisat, el feedback continuat del professorat i el lliurament seqüenciat d'exercicis que culminen en un informe final que servirà de base per al Treball de Fi de Grau.

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat per causes de força major.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercicis pràctics adreçats a l'aplicació de les tècniques de recerca i l'anàlisi de dades	50%	25	1	CM16, CM17, CM18, KM19, SM26
Sessions de supervisió obligatòries (tutories)	10%	5	0,2	CM15, CM17, CM18, KM19, SM26
Procés de treball individual	10%	5	0,2	CM15, CM17, CM18, KM19, SM26
Informe etnogràfic amb resultats de recerca preliminars i balanç de la seqüència de recerca	30%	15	0,6	CM15, CM16, CM17, CM18

Aquesta assignatura s'avalua de manera continuada i amb la supervisió permanent del professorat durant les tutories presencials de caràcter obligatori. L'assistència i la participació en aquestes tutories representen el 10% de la qualificació final. Les absències no justificades repercutiran en la qualificació d'aquest apartat, de manera que es restarà de la nota d'assistència el percentatge de tutories a les quals no s'hagi assistit sense justificació. Les absències degudament justificades o per malaltia no comportaran penalització. Les tutories no són recuperables com a activitat d'avaluació independent.

L'avaluació es distribueix de la manera següent:

- Assistència i participació en les sessions de supervisió obligatòries: 10%.
- Procés de treball individual: 10%.
- Lliurament de tots els treballs escrits demanats en les tutories: 50%.
- Informe final: 30%.

Total: 100%.

Són reavaluables els exercicis pràctics i l'informe etnogràfic amb resultats de recerca preliminars.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment, s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, les activitats i la participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc.

El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius que estiguin al seu abast.

L'estudiant rebrà la qualificació de «No avaluable» sempre que hagi realitzat o lliurat activitats d'avaluació que representin un 30% o menys de la qualificació final^{**}.^{**}

Aquesta assignatura/mòdul no preveu el sistema d'avaluació única.

Plagi i ús de la intel·ligència artificial

En cas que l'estudiant cometi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, aquest acte d'avaluació serà qualificat amb un 0, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà de 0.

Aquesta assignatura permet l'ús de tecnologies d'intel·ligència artificial (IA) exclusivament en tasques de cerca bibliogràfica o de cerca d'informació, correcció de textos o traduccions. Qualsevol altre ús requerirà l'autorització prèvia i expressa del professorat. L'estudiant ha de: (i) identificar les parts que han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La manca de transparència en l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà una falta d'honestat acadèmica i comportarà que l'activitat sigui avaluada amb un 0 i no es pugui recuperar, sens perjudici de sancions de major gravetat quan escaigui.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA GENERAL (cal revisar també la treballada a l'assignatura de Tècniques de Recerca en Antropologia Social i Cultural):

Angrosino, Michael (2012). *Etnografía y observación participante en investigación cualitativa*. Ediciones Morata.

Atkinson, Paul; Coffey, Amanda; Delamont, Sara; Lofland, John y Lofland, Lyn (2011). *Handbook of ethnography*. SAGE Publications.

Ballestín, Beatriz y Fàbregues, Sergi (2018). *La práctica de la investigación cualitativa en ciencias sociales y de la educación*. Editorial UOC.

Bertaux, Daniel (1993 [1980]). "La perspectiva biográfica: validez metodológica y potencialidades". En Marinas, J. M. y Santamarina, C. (eds.), *La historia oral: métodos y experiencias* (pp. 149-171). Debate.

Cea D'Ancona, María Ángeles (1996). *Metodología cuantitativa. Estrategias y técnicas de investigación social* (pp. 239-291). Síntesis.

Denzin, Norman K. (1970). "Participant Observation: Varieties and Strategies of the Field Method". En *The*

research act (pp. 185-218). Aldine.

Domínguez Mon, Alba (coord.) (2017). *Trabajo de campo etnográfico: Prácticas y saberes. Metodología y técnicas de la investigación de campo*. Editorial de la Facultad de Filosofía y Letras, Universidad de Buenos Aires.

Emerson, Robert M.; Fretz, Rachel I. y Shaw, Linda L. (2011). *Writing ethnographic fieldnotes* (2.ª ed.). University of Chicago Press.

Flick, Uwe (ed.) (2022). *The SAGE handbook of qualitative data collection* (2.ª ed.). SAGE Publications.

Guber, Rosana (2011). *La etnografía: método, campo y reflexividad*. Ediciones de la Flor.

Guest, Kenneth J. (2023). *Essentials of cultural anthropology: A toolkit for a global age* (4.ª ed.). W.W. Norton.

Hammersley, Martyn y Atkinson, Paul (1994a [1983]). "Etnografía. Métodos de investigación" (pp. 121-142). Paidós.

Krueger, Richard A. (1991 [1988]). *El grupo de discusión. Guía práctica para la investigación aplicada*. Pirámide.

Kvale, Steinar (2011). *Las entrevistas en investigación cualitativa*. Ediciones Morata.

Lareau, Annette (2021). *Listening to people: A practical guide to interviewing, participant observation, data analysis, and writing it all up*. University of Chicago Press.

Lofland, John; Anderson, Leon; Snow, David A. y Lofland, Lynn (2008). *Analyzing social settings: A guide to qualitative observation and analysis* (4.ª ed.). Wadsworth Cengage Learning.

Oehmichen Bazán, Christina (ed.) (2022). *La etnografía y el trabajo de campo en las ciencias sociales*. Instituto de Investigaciones Antropológicas, UNAM.

Okely, Judith (2012). *Anthropological practice: Fieldwork and the ethnographic method*. Berg Publishers.

O'Reilly, Karen (2024). *Ethnographic methods* (2.ª ed.). Routledge.

Bryman, Alan (ed.) *Ethnography. Vol. II: Ethnographic Fieldwork Practice* (pp. 106-121). Sage.

Peterson, Kristin y Olson, Victoria (2024). *The ethnographer's way: A handbook for multidimensional research design*. University of California Press.

Roigé, Xavier, Estrada; Ferran y Bertrán, Oriol (1999a). *Tècniques d'investigació en antropologia social*. Publicacions de la Universitat de Barcelona.

Sampieri, Roberto Hernández; Collado, Carlos y Lucio, Pilar Baptista (2010). *Metodología de la investigación* (4.ª ed.). McGraw-Hill.

Delgado, Juan Manuel y Gutiérrez, José (coords.) *Métodos y técnicas cualitativas de investigación en ciencias*

sociales (pp. 259-285). Síntesis.

Schensul, Jean J. y LeCompte, Margaret D. (2012). *Specialized ethnographic methods: A mixed methods approach* (2.ª ed.). AltaMira Press.

Spradley, James P. (1980). "Doing Participant Observation". En *Participant Observation* (pp. 53-62). Holt, Rinehart & Winston.

Spradley, James P. (2016 [1979]). *The ethnographic interview*. Waveland Press.

Valles, Miguel S. (1997). En *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica*

profesional (pp. 109-139). Síntesis.

Velasco Maillo, Honorio y Díaz de Rada, Ángel (1997). *La lógica de la investigación etnográfica*. Trotta.

PERSPECTIVA DE GÈNERE:

Ambujam, Meena N. (2021). "Navigating the field: Exploring gendered dimensions of fieldwork". *Tsantsa*, 26, pp. 186-194.

Cermeno, Juliette; Loizeau, Julie y Dorion, Laurence (2023). "Doing feminist ethnography collectively". En *Handbook of feminist research methodologies in management and organization studies* (pp. 328-342). Edward Elgar Publishing. <https://doi.org/10.4337/9781800377035.00031>

Craven, Christa y Davis, Dána-Ain (2022). *Feminist ethnography: Thinking through methodologies, challenges, and possibilities* (2.ª ed.). Rowman & Littlefield.

DeVault, Marjorie L. (2018). "Feminist qualitative research: Emerging lines of inquiry". En *The SAGE handbook of qualitative research* (5.ª ed.).

Hall, Kira y Davis, Jenny L. (2021). "Ethnography and the shifting semiotics of gender and sexuality". En Angouri, J. y Baxter, J. (eds.), *The Routledge handbook of language, gender and sexuality* (n.º 6, pp. 93-107). Routledge.

Pérez Sanz, Pilar; Quiñimil Vázquez, Daniela; Espinosa-Spínola, María y González Torralbo, Helena (2022). *Etnografía y feminismos*. Peter Lang Verlag.

Stacey, Judith (1988). "Can there be a feminist ethnography?" *Women's Studies International Forum*, 11(1), pp. 21-27. [https://doi.org/10.1016/0277-5395\(88\)90004-0](https://doi.org/10.1016/0277-5395(88)90004-0)

Su, Pei-Ning y Su, Pei-Hsuan (2023). "Discomforting surplus: Gender, sexualization, and omissions in ethnographic fieldwork". *Frontiers in Sociology*, 8.

Programari

Processador de textos (tipus Word). Opcionalment programes de suport en l'anàlisi qualitativa de dades (Atlas.ti, NVivo, etc.)

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PETNOintern) Pràctiques etnogràfiques (amb supervisió interna)	99	Català/Castellà	segon quadrimestre	matí-mixt